

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancoate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se returnează.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Augensfeld & Emeric Les-
ner., Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII. Erzsebet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmonă pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicitări mai dese după tariful
și invariabil. — **RECLAME** pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminecă 47).

„GAZETA“ iese în ne-care zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 280.—Anul LXVI.

Brașov, Sâmbătă-Duminecă 23 Noemvrie (6 Decemvrie).

1903.

Noua întorsătură a crizei.

Mâne, poimâne vor căde sortii cu privire la criza unghurească. Ministrul-președinte Stefan Tisza a plecat azi, Sâmbătă, la Viena, ca să raporteze monarhului asupra situațiunii.

Erăși s'au întors lucrurile așa, că tot în Viena trebuie să se țină cuvântul din urmă, tot Majestatea Sa este constrins de a pronunța hotărârea definitivă în cauza postulatelor naționale maghiare față cu armata comună.

Așa a crezut lumea, că cuvântul ultim l'a dat monarhul la Cluj și că de aici încolo nu mai poate fi discuțiunea asupra limbii de comandă, a conducerii și organizațiunii unitare a armatei. S'a întâmplat însă altfel. Conte Tisza s'a dus cu programul militar al comisiunii de 9, alese de partidul liberal, la Viena, unde a stăruit pentru încuviințarea lui. După ce Tisza a făcut oarecari modificări în acest program, Majestatea Sa l'a aprobat. Intorcându-se la Pesta, Tisza a stăruit ca partidul liberal să primească modificările în programul comisiunii de 9, propuse de el și aprobate de monarh, ceea ce i a și **succes**.

Atunci Majestatea Sa a însărcinat pe contele Tisza cu formarea cabinetului, în firma așteptare, că acestuia după atâta prevenire, după însemnatele concesiuni, ce li-s'au făcut pretensiunilor maghiare față cu armata, luând afară numai limba de comandă, îi va fi cu putință a restabili stările regulate în dietă și a face să înceteze obstrucțiunea. Ba Tisza a luat asuprași chiar obligământul de a face încă în decursul anului recrutarea în Ungaria.

După aprobe șese săptămâni Tisza plecă erăși la Viena spre a raporta monarhului, că n'a putut face nici o ispravă, că a încercat toate și n'a fost în stare a învinge obstruc-

țiunea, în fine va declara, că tot numai de la Majestatea Sa speră scăpare. Să binevoască deci grațiosul și mult îndurătorul domnitor să mai facă „națiunii“ încă numai o singură concesiune, să retragă adevă până la o literă tot ce a declarat în ordinul de zi de la Cluj către armată, și să recunoască, că dieta unghurească ori și când e în drept a pretinde să se schimbe limba de comandă, de conducere și de serviciu în armată și că izvorul acestui drept majestatic, ce-l exercită azi singur Majestatea Sa, este voința „națiunii“ ce se exprimă prin corpurile legiuitoare.

Nu-i vorba, sunt șireți Maghiarii. Se și vede cale de dece poște, că ei pe sub mână lucrăză toți împreună spre ajungerea uneia și celeiași ținte. Cu cât Viena le face mai mult pe voie, cu atât s'arată mai dificil stăruind în tot chipul a aduce lucrurile acolo, ca tot monarhul să decidă în conflictul dintre tabăra guvernului și opozițiune, ceea ce, pe câtă vreme voiesce să evite mijloce absolutiste, o poate face numai pe calea de acordare a nouă concesiuni, ca preț al împăciuirii.

Până unde va merge acest joc și cât va mai dura, nu se poate ști. Una ni-se pare însă foarte firesc. În cele din urmă unul din factorii vieții de stat trebuie să se piardă răbdarea și atunci desnodământul va urma cu necesitate într'o direcțiune sau alta.

Ministrul-președinte Tisza n'a putut o scoate la cale cu binele și deci și-a luat refugiul la măsuri de forță spre a înfrânge obstrucțiunea independențelor celor cu gura mare. A început să prelungească durata ședințelor, mai apoi a lăsat să se hotărască de majoritate ca să se țină două ședințe pe zi, ca să obosescă pe gălăgioși. N'a folosit însă nimic. Ba și-a mai și stricat Tisza, căci și-a instrăinat pe Apponyști.

Vedând aceste Tisza s'a pus în înțelegere cu Kossuth, ca să facă

împreună o împăciuire, să potă scăpa de obstrucțiune cel puțin pe calea acesta: Francisc Kossuth s'a arătat gata, dăr membrii partidului său nu erau învoiați cu propunerile lui.

Contele Tisza a promis, că va înceta a mai întrebuița măsuri de forță, a promis, se dice, chiar că va retrage hotărârea de a se ține ședințe paralele. Opozițiunea independentă n'a fost mulțumită nici cu acesta, nici cu promisiunea că se va reforma legea electorală și se va lucra pentru maghiarisarea tuturor școlilor, ci în conferența ei de aseră a mai pretins să i-se dea zapis, că peste un timp oarecare și limba de comandă a armatei va deveni maghiară.

Pentru scopul acesta Tisza merge la Viena, ca să primească autorizațiunea de a face o declarațiune, prin care să se recunoască dreptul dietei unghurești asupra limbii de comandă.

De nu va primi acesta autorizare, cabinetul Tisza nu-o mai poate duce nici 24 de ore, ci va trebui să cadă.

Revistă politică.

Săptămâna politică s'a început sub zodia împăcării între guvern și kossuthiști. Ministrul-președinte Tisza vedând că vremea trece ca n'sbor și că se apropie cu pași repezi sfârșitul anului, a intrat la tocmelă cu Francisc Kossuth, căpetenia kossuthiștilor. Și-a găsit momentul, — căci de când în tabăra acestora certele și neînțelegerile sunt la ordinea zilei, tocmai din cauza atitudinii șovăitoare a șefului, ori cărui guvern îi era ușor a divisa și înfrânge pe kossuthiști.

Așa s'a întâmplat, că în ședința de Luni a dietei, pe neașteptate și ca o mare surprindere Francisc Kossuth luând cuvântul, a desfășurat condițiile în care el și partidul său sunt gata a se împăca cu guvernul,

a desarma și a nu mai face obstrucțiune. Condițiile acestea le-a resumat în următoarele: să se lărgescă dreptul electoral așa ca numărul alegătorilor să fie mai mare cu 200,000 decum este astăzi; să se facă o nouă arondare a cercurilor electorale și să înceteze disproporțiunea censului; sörtea celor lipsiți să fie ușurată prin micșorarea dărilor, și — în fine — guvernul să iee măsurile energice pentru învățarea mai cu succes a limbii maghiare și pentru deplina validitate a acestei limbii în școlile nemaghiare. Firesce în afară de acesta, a cerut Kossuth retragerea deciziunii relative la ședințele paralele. Dacă condițiile acestea se vor implini, respective guvernul va declara serbătoresce, că le va realiza în faptă, partidul kossuthist are să-i voteze imediat recruții și indemnitatea bugetară.

Mare fii bucuria ministrului-președinte Tisza când auți cuvintele lui Kossuth, despre care se prefăcu că nu avea încă mai înainte cunoștință. El s'a și declarat îndată, în aplauzele mamulucilor săi, dicând că va implini tot ce a cerut Kossuth în schimb pentru încetarea obstrucției. Va face reforma electorală, elaborându-se un proiect de lege pe care-l va prezenta dietei spre dezbateri și primire într'un timp, ca viitorile alegeri să se facă pe baza unei legi nouă electorale. El de acord Tisza cu Kossuth și în ce privește cestiunea limbii maghiare în școlile populare. Căutați în programul meu și veți afla acolo un punct — dize Tisza — care exprimă o nouă idee în privința acesta. *Vrem ca învățarea obligatorie a limbii maghiare și valorarea acestei limbii în școlile populare (nemaghiare) să fie controlată mai strict, decât până acum. Acesta constituie un punct de vedere cardinal al guvernului și cred că și prin măsuri concrete vom duce c'un pas însemnat înainte cestiunea acesta în direcțiunea amintită.*

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Mâna tăiată.

Eram de două săptămâni în Constantinopol și pe lângă totă splendoarea Bosforului, a moșeelor și a palatelor pompoase, trebuie să mărturisesc, că începui a mă plictisi grozav, când într'o zi umblând într'o uliță îngustă și murdară, îmi atrase atențiunea o căscioră de lemn. Nu era casa acesta vre-o capo-d'operă deosebită a arhitecturii, nu; ba ce e mai mult, edificiul ei pōte nici n'a ținut cont — atunci când a edificat'o — de regulile arhitecturii. Ceea-ce însă mă făcea să fiu curios, era o lespede de marmoră neagră ziduită d'asupra porții, pe care era sculptată o mână și care odată a trebuit să fi fost aurită, după cum se vedea. Cu un cuvânt eram curios; dragomanul meu, care din întâmplare era om expert, observă neliniștea mea.

— Lespedea acesta de marmoră neagră îmi reamintesc o vechi întâmplare. Voiți să v'o povestesc?

— Tocmai voiam să te rog; fii atât de bun.

Peste puțin ne aflam într'o cafenea, unde ne serviră cu cafea neagră din cesci micute, și ne puseră în mână nisee pipe mari umplute cu tutun turcesc foarte bun.

— Înainte de această vreme cu vre-o douăzeci de ani, începui însoțitorul meu, casa pe care o vedurăm mai înainte era într'o stare cu mult mai deplorabilă, și cei ce treceau atunci pe lângă ea, cu drept cuvânt se puteau întreba adesea: cum de pot locui acolo dreptcredincioși, unde mai că nici unui jidan nu i-ar fi plăcut să ședă.

Cu toate acestea casa era locuită și încă de nisee indiviți, cari erau meniți a suferi.

Pe podelele unei odăi din casa acesta într'o dimințată zăcea întins pe câteva perini s'erăcăcioase, un om care gemea. Lângă el un băiat abia de 10 ani, fața îi era blândă, inteligentă și de-o expresiune hotărâtă, el stringea cu putere o mână slăbănogă a bietului bolnav.

— Curagiū, s'ermanul meu tată! — dize el cătră bolnav.

— Curagiū? răspunse muribundul cu voce durerosă; — cum se am curagiū, când eu sufer și ved că și tu suferi. Me-

hemet, nu avem la casă nici o para și cine scie când vom avé...

— Pōte încă peste câteva ore — dize băiatul. Și sărutând fruntea bētrânului, luă un coș ce atârna de perete.

— Ce vrei să faci? — îl întrebă tatăl.

— Mă duc la brutarul, vecinul nostru, căci i-am ajutat de multe ori la câteva; îl voi ruga să ne deie nisee colăcei, cu aceia mă voi duce apoi în piața Kiahat-Khana și acolo îi voi vinde. Nu voi fi dōr atât de nenorocos, ca să nu câștig baremi ceva.

— Du-te copilul meu — dize Mehemet Ali — Dumneșeu să fie cu tine!

Nu trecură ca două ore, și copilășul se reintorse în fugă cu ochii roși și cu fața zimbătoare. Se vedea de pe ochii lui, că plânse, dăr tot-odată din trăsurile feței îi strălucea o bucurie nespūsă.

— Oh! tată! — esclamă el gâfâind încă de oboselă și cădând pe un scaun — oh! tată! în fine s'a sfârșit cu toate suferințele noastre!...

— Ce s'a întâmplat? — întrebă moșnegul întorcându-se în așternutu-i miserabil și rāzimându-și capul de mână.

— Inchipuesce-ți tată — dize băiatul

— înainte de ce a-și fi ajuns în piața Kiahat, am vândut jumătate din colăcei. Îți poți închipui ce fericit eram. Mă așezai sub un arbore și am început a imbia tre-cătorilor marfa mea. Incet cu încetul începui a mi-se goli coșul, când de-odată trecu pe lângă mine un soldat din garda împărătească, luă doi colăcei și se departă fără a-mi plăti. Eu am fugit după el, pretințând cele câteva parale ce-mi datora. Soldatul nu numai că nu voia să-mi plătească, dăr observând în coș banii ce-i mai aveam, a voit să mi-'y ia și pe aceia și deja își întinsese mâna după ei, când fii apucat de braț cu vehemență de un individ necunoscut. Soldatul se întorse cătră individul care-l împedea a-și îndeplini fapta-i miserabilă și se află față n față cu un bărbat înalt, robust ai cărui ochi schin-teiau de mânie și ale cărui maniere poruncitoare îl tradau, că e din clasă înaltă.

— Tâlharule! — strigă individul acela cătră soldat, și în ton poruncitor se adresă cătră căpi-va polițiști dicând: duce-ți pe netrebnicul acesta; las' să se ia pedepsa meritată!...

După aceea desvâlindu-și caftanul, polițiștii îl salutară, plecându-se cu fruntea până la pământ.

Étă-l pe Tisza-fiu mai strașnic și de cât Tisza-tatăl, de dragul împăcării cu kossuthiștii. Étă-i dându-și frățește mâna, pentru, ca umăr la umăr să lucreze pe terenul instrucției limbei maghiare în școle în spiritul celui mai turbat șovinism de rassă.

Să vedem însă ce se întâmplă după aceste primă încercare de împăcare.

*

În ședința de Lună conștin cu toții, ca Marți dieta să nu țină ședință. Pausa această să o întrebuințeze pentru a fi capacitați membrii partidului kossuthist, că e bine să se plece și să capituleze în condițiile arătate. Partidul țină Marți șera conferență. De la 6 până la 12 ore din noapte se sfătuiesc, se cêrtă și se învrăjbesc domnii kossuthiști. Rezultatul fù, că *propunerea lui Francisc Kossuth cade* în fața rezistenței celor cari nu vor să înceteze cu lupta, fără a-se garanta valorarea deplină a limbei maghiare și în armată. Kossuth își dă dimisia ca președinte al partidului, și cu această speranțele de împăcare au cădut aproape la zero.

*

Miercuri și Joi dieta nu desbata nimic. Se fac însă propunerii nesfârșite la procesul verbal și votări nominale, cari duréză césuri întregi. Cu alte cuvinte, se face *obstrucție tehnică*. Ședințe paralele nu se țin totuși, căci de-o parte guvernul nu crede de oportun a face us de decisiunea ce s'a luat în privința această, de altă parte ținerea lor o zădărnicează cei cu obstrucția tehnică. Într'aceea pe coridorele palatului pompos „părinții patriei”, profitând de lungile pause, se capaciteză unii pe alții, guvernamentalii își dau silința a lumina pe opoziționali, că nu-i bine ce fac, prietenii lui Kossuth ispitesc pe prietenii lui Barabas (cel „neînduplecat”) și-i îndemnă să nu mai continue cu anarhia parlamentară. La urmă iese din toate acestea, că pentru eri, Vineri, s'a dat éráși o pauză de-o di, cu scop de-a se înțelege asupra momentului împăcării.

*

Punctul de gravitație al situației fiind acum în partidul kossuthist, privirile tuturor au fost îndreptate asupra rezultatului conferenței acestui partid, ce s'a ținut aseră. Conferența, dându-și Kossuth dimisia, a fost convocată de presidentul de onóre Coloman Thaly.

Deja în preseră Francisc Kos-

suth s'a pus în legătură cu conducătorii obstrucției, cu cari a avut lungi convorbiri. Aceștia cerură de la Kossuth să-și amplifice propunerea de desarmare c'un punct, în care să se cêră de la ministrul președinte declarația categorică în fața camerelor, că în Ungaria toate drepturile emanază de la națiune, prin urmare și dispoziția ce privește limba de comandă și de serviciu a armatei, se pôte modifica prin voința „națiunii.”

Sub auspiciile înțelegerii și învoiei s'a deschis aseră *conferența partidului kossuthist*. Obstrucționiștii n'au fost însă mulțumiți cu formularea punctului amintit, ei au cerut mai mult. Vêdându-se Kossuth expus din nou pericolului de a fi desavuat de ai săi, s'a dus dimpreună cu Thaly la ministrul președinte Tisza, ca să-i cêră învoirea de a-se modifica propunerea în sensul pretins de obstrucționiști. Tisza li-a dat ce au cerut, așa că Kossuth a putut să prezente conferenței propunerea următoare:

Partidul va înceta obstrucția, decă — pe lângă condițiile desfășurate și cu altă ocazie — „ministrul președinte declară în cameră, séu va enunța într'o decisiune de partid, că *voința națiunii*, ce se exprimă prin legislativă, este *isvorul tuturor drepturilor, și ast-fel și al dreptului de a-se stabili limba de conducere, de comandă și de serviciu a armatei*.”

Punându-se la vot propunerea, au votat pentru 45, contra 28.

În textul propunerii nu se amintesc nimic de art. de lege XII: 1867, nici de drepturile coronei.

În mare strîmțorie se va fi aflând contele Tisza, decă s'a învoit ca pe o ast-fel de basă să facă pace cu kossuthiștii. Asta să fie ore marginea până la care a gândit Tisza, că pôte să mERGă, cedând?

Tocmai pe când se petrec acestea, *deputații sași intrară în partidul lui Tisza*. În scrisoarea prin care anunță acest pas al lor, cei de ce deputați sași (Korodi nu e între ei) declară, că *se încred în executarea leală a programului ministrului președinte Tisza*. Intrarea deputaților sași în partidul guvernului s'a făcut pe basa unei hotăriri aduse la 27 Noemvrie în conferența comitetului central al partidului popular sășesc, ținută în Sibiu.

Garda lui Tisza s'a mai mărit deci cu 10 membrii, ér. — cum vêdurăm — pozițiunea lui s'a conso-

lidat mult în urma hotărîrii de eri a kossuthiștilor.

Prietinie cu Sașii, pace cu kossuthiștii, — asta este signatura situației, plus asigurările lui Tisza, că va controla cu mai mare stricteță învățarea limbei maghiare în școlile populare, acesta fiind adecă un *punct cardinal* al politicii sale.

*

Cu obiceiuita solemnitate s'a deschis la 15 Noemvrie v. *sesiunea ordinară a corpurilor legiuitoare române*. În mesagiul regal de deschidere se face amintire de nascerea unui al doilea principe al României, care a fost primită cu bucurie de întregul popor, ca o nouă garanție pentru viitor. Se dice mai departe, că relațiunile României cu toate statele sunt din cele mai bune. Amintesc apoi de sistemul financiar inaugurat în 1901, care în timp de trei ani a dat råde binefăcătoare. Armata face diu an în an progrese neinterupte și buna stare a finanțelor a permis a se mări efectivul ei.

*

Alaltăeri fù deschis și *parlamentul german*. Mesagiul tronului nu l'a cetit împératul, ci cancelarul imperiului. Mesagiul accentueză bunele raporturi ale Germaniei cu statele străine și se ocupă cu cestiunea balcanică, declarând că Germania s'a alăturat la acțiunea de reforme întreprinsă de celelalte puteri, pentru a-se garanta pacea în Balcani.

Ministeriul de război și ofițerii ungari. În ministeriul de război se ocupă serios cu cestiunea permutării ofițerilor ungari la regimentele din Ungaria. Ministrul *Pitreich* a adresat un ordin tuturor trupelor și comandanților școlilor militare. În acest ordin se cere estradarea conspectului despre ofițerii, cari aparțin acestor corpuri. Acei ofițeri supuși ungari, cari au făcut pași pentru a-și câștiga naturalizarea în Austria, vor rămâne la trupele ce se recrutează pe teritoriul țerilor reprezentate în consiliul imperial.

Chemarea sub stég a rezervelor de întregire. „Biroul telegrafic ungar”, pe basă de informațiuni esacte, confirmă scirea ce s'a colportat în diferite rânduri, că ministeriul de război va fi silit a chema sub steag cele trei clase ultime ale rezervei de întregire, decă până la finele lui Decemvrie a. c. nu se va vota continutul de recruți.

Pentru Românii din Macedonia.

În timpul din urmă opoziția în România întreprinsese o campanie violentă contra guvernului pe tema, că acesta manifesteză indiferentism față cu cauza fraților noștri din Macedonia.

Ei bine în ședința de Miercuri a camerei românejd-l Spiru Haret a prezentat un proiect de lege cerând acordarea unui credit de 600.000 lei pentru zidiri de biserici și localuri de școlă la Românii din Macedonia.

Publicăm mai jos expunerea de motive a acestui proiect de lege. Înainte însă de a face această, estragem dintr'un articol al diarului „L' *Indépendance Roumaine*” următoarele:

„Este dureros, dice numita fôie, că tocmai Grecii, pentru cari noi avem sincere simpatii, sunt aceia, sari arată dușmănia cea mai mare față cu Românii. Grecii au întreprins o luptă înverșunată împotriva Românilor. În fruntea acestei lupte s'a pus diarul „*Messenger d' Athènes*” și însuși rectorul universității din Athena, d-l Casasis. Nu ne spăriem însă de această campanie, și piedecile, pe cari ei vrêu să le pună în calea noastră noi le vom birui cu ușurință. C.ea ce ne supără însă este réua credință care este temelul luptei Grecilor.

Grecii susțin că nici nu există Români în Macedonia, de ore-ce cei-ce se numesc Cuțo-Vlahi nutresc sentimente grecesci. De sigur nimeni nu pôte tăgădui, că Grecii au avut ôreacă influență asupra Românilor din Macedonia, ba chiar și în România într'o epocă anumită. În lupta ce au purtat-o Grecii pentru independența lor găsim destui reprezentanți Români, cari erau crescuți în ideile grecești. Dér de la războiul din 1877 s'a schimbat situația. Conșciența națională s'a deșteptat la frații noștri din Macedonia și Grecii au pierdut mult. Adevêrat, că sunt până în ziua de astăzi unii Români cu sentimente grecești, așa numiții *Grecomanii*. Si sunt numeroși aceștia, adevêrat, dér în familiile lor vorbesc românește și asta este o dovadă despre originea lor. Pentru cei ce sunt protivnici le recomandăm să citească expunerea de motive a d-lui Spiru Haret:

Expunere de motive

la proiectul de lege prin care se crează un fond de 600.000 de lei pentru construcțiuni de biserici și școli românești în imperiul otoman și pentru cumpararea terenurilor necesare lor.

„Printre populațiile creștine din Turcia neamul românesc constituie unul din elementele cele mai numeroase și mai înzestrate cu inteligență, capacitate și aptitudinî de tot felul, de aceea el a fost obiectul unor continue încercări de desnaționalizare ce s'au urmat de mai bine de un secol prin biserici și școlă. Procesul de desnaționalizare însă deși a avut pentru neamul nostru consecințe păgubitoare aruncând asupra lui vêlul unei culturi străine de tradițiunile lui, totuși n'a

Apêrătorul meu se întorse într'aceea câtră mine, imi puse mai multe întrebări și-mi ceru numele. Mă privea cu atata amabilitate și compătimire, ér din trăsurile feței lui strălucea o bunătate nețărmită. Faptul acesta imi dădu curagiū și i-am descoperit necazul și nenorocirea noastră. Când am terminat, am audīt cum murmură „Biet copil!”; după aceea imi aruncă acești trei galbeni în coș, ér ceea-ce e mai prețios de cât acești galbeni e, că a rupt o bucată din brăul său, și mi-a dat-o dicându-mi să mă presint la palatul Sultanului, să arăt numai ofițerului de la gardă bucata de brău, căci el imi va spune, că ce să fac...

— În palatul Sultanului! — esclamá bêtărânel Mehemet—acesta e ceva deosebit!

În ziua următoare la ora fixată băiatul se afla dinaintea intrării palatului. Cât ce arată bucata de brău, imediat fù condus în apartamentele mai dinlăuntru și la câteva minute să pomeni într'o odaie splendidă, unde vêdū pe apêrătorul său de eri, ședând pe perini grele de mêtase.

Bucuria lui fù nețărmită când se vêdū éráși față în față cu generosul său apêrător, și când îl vêdū zimbînd éráși atât de amicabil, alergă sârînd și făcând

gesturi naive proprii copiilor, îi apucă mâna și i-o sârută.

Doi umbre negre, cari până atunci au stat nemișcate la locul lor, când vêdură pe băiatul Mehemet că se apropie de stăpânul lor, voiră să se repedă la el să-l opréscă, dér privirea gravă și seriôsă a stăpânului îi făcu să stea și pe mai departe nemișcați.

Domnul dreptcredincioșilor invită pe băiatul să ocupe loc lângă el și începū a conversa cu el; nimit de istețimea și priceperea băiatului, porunci să vină directorul școlilor, acestuia îi dădu unele informațiuni, ér pe favoritul său, după ce îl cinsti împêrătesce, îl trimise acasă, mițându-i că se va îngriji densusul de el.

Sultanul s'a și ținut de cuvânt și nu-și uită de băiat.

La câteva zile Mehemet era elev al celei mai renumite școle din Constantinopol, și în urma priceperii și a sirguinței sale deveni unul dintre cei mai eminenti școlari. Sultanul adese-orî îl chema la sine, când apoi avé ocaziune de a se convinge că într'adevêr băiatul progreséză și că s'a perfecționat foarte mult. Faptul acesta îl îmbucură ca o operă a sa.

Mehemet în mijlocul fericirii, nu-și uită de tatăl său; și în urma marinimosității apêrătorului său princiar, bêtărânel nu mai scia ce e necazul și sérăcia, căci fiul său, ca să arete iubirea de care era stăpânit, față de tatăl său, în mod vedit, îl îngmădea cu fel de fel de daruri. Iubirea lui Mehemet față de tatăl-său era nețărmită, îl iubea cum numai musulmanii sciu să iubească, căci ei nu cumpănesc atata faptele bune său rele ale acelor pe cari îi iubesc, le sufer mânia, caprițiile și toate slăbiciunile, atribuindu-le ursitei.

Bêtărânel Alli ar fi putut săvîrși și cea mai mare crimă, iubirea fiului său tot nu s'ar fi stins cătuși de puțin câtră el.

Băiatul deveni bărbat și pe lângă părținirea puternică a capului dreptcredincioșilor — înainta din trêptă în trêptă foarte iute. Era socotit între bărbați cei mai erudiți și era pretutindenea cunoscut și stimat pentru sciința-i vastă, caracterul lui firm și naturelul său blând. Sultanul îl numi al doilea secretar al său și toți îi preșiseră, că acesta éráși este numai trêptă la o altă înaintare.

Intr'o di se răspândi o veste prin palat. Anume, că s'ar fi descoperit o conjurație contra vieții Sultanului. Era vorbă

a sugruma pe Sultan și a pune în locul lui pe unchiul său pe tron. Noroc însă că toți membrii conjurațiunii fură deținuți. Mehemet aușind de descoperirea acestui complot, se întristă, par'că o voce internă îi spunea, îi prevestea o nenorocire.

Și într'adevêr frica lui nu fù fără temeiū, căci cădându-i în mână lista ce conșcina numele conjuraților, și privindu-o fugitiv, descoperi cu grôză, între ceilalți conjurați, și numele iubitelui său tată. În momentul acesta fù chemat de Sultan.

— Să vede de pe fața ta, dise Sultanul, că ai audīt vre-o veste rea. Nu te întrista, faptul acesta nu-ți va strica absolut nimic și nu va nimici pornirile mele de bunăvoință câtră tine; fiind-că însă sciu, cât de tare l'ai iubit pe tatăl tău, voesc să te cruț pe tine și pe mine de ori ce durere. Nu te încerca deci să ceri grație pentru tatăl tău; am promis ca totdeuna justiția să triumfeze și voiți rămâne neînduplecat și față de el.

Ținêrul secretar înțelese din cuvintele domnului său, că nici de cum nu-l va puté îndupleca să-și schimbe decisiunea, de aceea nici nu stârui, ci se depărtă desepurat și întristat până în adêncul sufletului său.

putut întuneca cu desăvârșire în inimile românilor, conștiința originii și naționalității lor. A întări la ei sentimentul național a le inspira încredere în propriile puteri ale neamului, a fost grija noastră neadormită îndată după ce România a devenit stăpână pe destinele ei.

De aproape treizeci și cinci de ani printr-o acțiune moderată dăr stăruitoare prin sacrificii potrivite cu situațiunea din ce în ce mai bună a finanțelor sale, România a susținut opera de regenerare a populațiilor române din Turcia. Silințele noastre, conduse cu patriotism și cu energie au avut de învins la început cele mai mari dificultăți. Politica prudentă a Regatului român a știut treptat să le înălțare și a reușit să alunge ori-ce umbra de îndoială ce s'ar fi putut arunca asupra sincerității scopurilor culturale urmărite de noi.

Dacă în împrejurările actuale a fost dat acțiunii noastre să culgă ore-cari rode bine meritate și să vadă terenul ce i-se deschide de aci înainte ceva mai liber, ceva mai lipsit de greutate și obstacole, decât cel prin care a trecut până acum, acestea se datoresc încrederei de care ea se bucură, mulțumită faptului că ea este în Orientul Europei colaborătoare tuturor factorilor de pace, de ameliorare și de propășire.

Pe de altă parte Turcia a recunoscut interesul ce-l are de a protege elementul român atât de harnic și de fidel, apropiindu-și-l astfel încă mai mult, în simpatiile care ne legă cu Românii din imperiu, vede o chezășie pentru densa și pentru menținerea păcii.

De altă parte puterile cele mari stăpâne de singura grije de a menține pacea, asigurând de o potrivă bunul trai tuturor populațiilor din Macedonia, au constatat legitimitatea drepturilor și intereselor conaționalilor noștri.

Intrarea unui delegat român în comisiunea de reforme instituită pe lângă inspectorul general al vilayetelor macedonene, alături cu câte un delegat al celorlalte naționalități, constituie pentru silințele noastre o dovadă îmbucurătoare a bunelor îndrumări.

Dacă totuși prea mulți Români se știiesc încă a-și mărturisi hotărât nemul, acesta provine din faptul, că ei nu erau tratați, din punctul de vedere politic, pe picior de egalitate cu celelalte naționalități. Acastă grea situație numai în parte s'a îmbunătățit, căci rămân încă a se îndeplini de fapt consecințele legale firești ale recunoșterii existenței Românilor în Imperiul Otoman.

Noua față în care a intrat opera de rededeptare a conștiinței naționale printre frații noștri, cere ca de aci înainte, să nu mărginim ajutoarele noastre numai la întreținerea personalului bisericesc și didactic

român din Macedonia, ci să dăm acțiunii noastre un caracter de stabilitate, de temeinicie, prin construirea de localuri proprii Bisericii și Școlii, potrivite cu misiunea înălțătoare ce au, și cu avântul ce sunt destinate a lua.

De aceea văm propun, ca din excedentele anilor trecuți să se destine o sumă de 600.000 lei ca fond pentru construcțiuni de biserici și școli române în imperiul otoman și pentru cumpărarea terenurilor necesare lor.

SCIRILE DILEI.

— 22 Noemvrie v.

Parastas pentru M. Stroescu. După cum s'a fost anunțat, Duminecă în 22 Noemvrie n. 1903 „Asociațiunea pentru sprijinirea învățăcelilor și sod. rom. în Brașov” a făcut parastas pentru binefăcătorul ei M. Stroescu. Parastasul s'a oficiat de părintele protopop B. Baiulescu în biserica din Brașov — Cetate. Au fost de față membrii comitetului și un număr însemnat de ucenici, cărora părintele protopop, președintele de onoare al „Asociațiunii”, prin o frumoasă predică le-a spus cine a fost M. Stroescu și ce l'a îndemnat să testeze meseriașilor o sumă însemnată de bani și le-a pus la inimă, că prin silință și — la timpul său — prin imitarea exemplului bun să se arate demni urmași ai binefăcătorilor lor. Asta s'a făcut la orele 9 a. m. La 2 p. m. ore în localul Asociațiunii — Strada Orfanilor Nr. 4 — s'au împărțit din fondul Stroescu îmbrăcăminte elevilor de meserii săraci și cu purtări bune. S'au distribuit 42 rocuri, tot atâția pantaloni și 35 părechi de cisme. Apoi s'au mai împărțit 7 părechi de pantaloni, donați de d-l I. Peteu și mama sa d-na R. Pascu din Săcele. Să dea Domnul ca exemplul acestor marinimoși să aibă mulți — mulți imitatori.

Monumental independenței. Se știe, că în sesiunea trecută camerele române s'a votat o jumătate de milion pentru ridicarea unui monument în amintirea independenței și a războiului din 1877. După propunerea guvernului M. S. Regele a instituit un comitet spre a executa legea votată și promulgată. Acest comitet se compune din A. S. R. principele moștenitor al României *Ferdinand*, președinte; d-l *Aurelian* Petre S., fost președinte al consiliului de miniștri și actualul președinte al senatului; d-l *Budigleanu* Constantin fost ministru de război, general de diviziune, comandant de corp de armată și actual senator; d-l *Cantacuzino* George Gr., fost președinte al consiliului de miniștri și actual senator; d-l *Carp* Petru P., fost președinte al consiliului de miniștri și actual deputat; d-l *Harambă* Nicolae fost locotenent domnesc și general de brigadă; d-l *Manu* George fost

președinte al consiliului de miniștri, fost general de brigadă, actual senator; d-l *Pherekyde* Mihail, fost ministru și actual președinte al adunării deputaților; d-l *Rosetti* Theodor, fost președinte al consiliului de miniștri, actual senator; și d-l *Sturdeza* Dimitrie A., președinte actual al consiliului de miniștri și senator.

De la masa studenților români din Brașov. Cu ocaziunea înăugurării din anul de față a mesii studenților, d-l director gimnazial, Virgil Onițiu, a adresat apel călduros către cei 31 studenți săraci primiți la beneficiul prânzului gratuit de la masa studenților, distribuind între ei 31 liste de colectă pentru masa studenților, cu acea rugare, ca dănsii, drept recunoștință pentru beneficiul primit, să circuleze lista de colectă în cercul lor de cunoștințe, părinți, rudeni, compatrioți etc. și să contribuie astfel la ușurarea greutăților financiare, ce întâmpină masa studenților. Terminul de remitere a listelor de colectă este 3 Ianuar. v. 1904. Cu bucurie constatăm, că prima listă de colectă a intrat deja; ea poartă numărul 10 și este a elevului de cl. VI gim. Ioan *Dandea* din Câmpeni. Pe această listă au contibuit: Dem. Goia, preot, Sohodol, Nic. Onițiu, preot, Sohodol, Iuliu Poruțiu, Câmpeni, câte 2 cor.; Const. Cothișel, preot, 5 cor.; Teod. Orlea, Ioan Todea, Greg. Nicola și George M. Corcheșii câte 1 cor., Aurel Gombos și .... (?) Popa, câte 40 bani, cu totul: cor. 1580. — Direcțiunea școl. își exprimă mulțumita sa călduroasă generoșilor donatori.

Expoziție românească în Budapesta. D-l profesor Oct. Smigelschi își va espune și în Budapesta minunatele sale picturi bisericesci și profane, asupra cărora bărbății specialiști s'au pronunțat cu atâta laudă.

Linie de telefon între București și Sofia. Astăzi nu mai e lucru nou, că două persoane pot să se înțelgă cu graiul la distanțe de sute și mii de kilometri prin aparatul telefonic. Stai de exemplu la masa de scris în Brașov și te poți înțelge cu un prietin din Budapesta. În ziua de 1 Decemvrie s'a deschis linia telefonică între București și Sofia, capitala Bulgariei. Firul telefonic a fost condus pe sub Dunăre și eșind pe malul Bulgariei a fost continuat érași pe sus. Înăugurarea s'a făcut în Ruscuc, unde s'a dus din partea României ministrul de interne Lascar, érdin partea Bulgariei era de față ministrul lucrărilor publice Popoff. Acesta a dat semnalul la București strigând: Halo! București! — I-s'a răspuns de către d-l Brătescu: Aici, București! — Popoff a a dis apoi în limba românească: „Trăiescă România!” — Brătescu a răspuns: „Trăiescă Bulgaria!” — Înăugurarea a fost

precedată de o slujbă la catedrala din Ruscuc, érdupă aceea s'a dat un banchet. Fie-care óspe avea pe masă un aparat, care îl putea duce la ureche și putea auți fórté bine musica lui Ciolac, care cânta în Bucuresci. Ciolac a cântat „Deștéptă-te Române”, óspeții din Ruscuc au bătut din palme în semn de plăcere, éraplausele se auđiau în Bucuresci. De asemenea se auđiau la Bucuresci cântecele pe cari le executa o musică militară în Sofia

Revista latină „Vox Urbis” din Roma de la 1 Ianuarie va începe anul VII al existenței sale. Cu ocaziunea congresului latin ținut în luna Aprilie la Roma, revista acésta s'a ocupat pe larg de Români, cari sub conducerea d-lui Tocilescu au participat în număr mare la acest congres și a publicat chiar un tablou al tinerilor români, cari îmbrăcați în costum național au jucat pe scenă în Roma dansurile noastre istorice. — Acastă revistă, care până acuma apărea de două ori pe lună, de la anul nou va apăre numai odată, érprițul, care până acuma era 15 coróne, va fi de acum înainte numai 6 cor. 25 bani. A se adresa d-lui Aristide Leonori (eques), Roma, Via Alesandrina 87.

Alegere de notar. Din *Metieș* ni-se scrie: Luni în 30 Noemvrie st. n. a. c. s'a făcut la cancelaria notarială din *Metieș* alegerea de notar cercual pentru comunele de pe valea Ampoiului: *Metieș*, *Poiana*, *Găuren* și *Tăuș*. Din incidental acestei alegeri a fost mare agitație, de óre-ce mulți erau cei interesați. Precis la 10 óre dimineța în ziua de 30 Noemvrie s'a început actul alegerii, fiind condus de fisolgăbiréul Ighiuului d-l *Dominic Csuka*. Concurenți au fost patru inși, anume: *Ioan Cismaș*, *Petru Roșca*, *Marian Popa* și *I. Magda*, toți cu diplomele de notar în buzunar și cari toți au și fost puși în candidație. Votanți au fost 54, dintre cari 37 au votat pe lângă candidatul *I. Cismaș* érd 17 pentru *P. Roșca*. În urma acésta *I. Cismaș* cu o majoritate de 20 voturi a fost declarat ales. Prin acésta alegere s'a împlinit o justă dorință a poporenilor din cercul notarial al *Metieșului*. Căci ei și-au ales un tînér cu cele mai frumoșe calități: iubirea de dreptate, punctualitate în slujbă și iubitor față de poporul serman român, prin cari calități el deja încă în anii trecuți și-a fost câștigat simpatii generale. Doresc din inimă poporului, ca speranțele frumoșe ce și le-a pus în noul său ales, să și-le vadă împlinite cât mai curénd, érd alesului *I. Cismaș* îi doresc isbândă în noua sa slujbă, lucrând pentru interesul și înaintarea locuitorilor și povătuindu-i pe calea cea dréptă. — *Un asistent*.

Esamen pedagogic. D-l Dr. *Alesandru Pleanu*, profesor la gimnaziul din *Beiuș* a făcut esamenul pedagogic cu laudă la universitatea din *Clușu*.

Mehemet Ali într'adevăr era amestecat în complotul pe care-l urđise una dintre acele partide turcesci, care se temea de reforme. Cum de a putut uita de recunoștința, cu care era dator domnitorului și binefăcătorului fiului său? Era el într'adevăr nerecunoșcător sau era ignorant? Destul, că s'a aflat a fi părtaș complotului și tribunalul, din grație, nu-l judecă la mórte, ci ca să-i fie tăiată mâna stângă. Sentința trebuia dusă în îndeplinire în ziua următoare. În ziua când se publică sentința **Mehemet** fiul ceru audiență la Sultanul.

— Maiestate, ăise el, am venit să cer grație...

Privirea Sultanului se întunecă.

— Nu pentru tatăl meu cer grație, ăise tînérul... nu!... Ascultă-mă Maiestate, și șoiă că nu-mi veți refusa grația de care mă rog. Tóte, tóte am să le mulțamesc **M. Tale**; **M. Ta** m'a făcut ceea ce sunt; cu câte daruri nu m'a îngămădit bunătatea **M. Tale**, tóte le făceați din iubire cătră mine; óre eu răsplătit-v'am iubirea, bunăvoința ce v'ați arătat-o față de mine? Nu... nu mi-s'a dat ocaziune a vă arăta fi-

delitatea și recunoștința mea. Astăzi mi-se dá ocaziune a-le manifesta. Nemernici eu încumetat a-se conjura contra vieții **M. Tale** și între aceștia e și tatăl meu. Tribunalul l'a judecat să i-se taie mâna stângă. Faptul acesta e cu mult mai revoltător, de cât să mă îndestulesc numai cu aceea, că mă voiú lepăda de el; voesc a da un exemplu înflorător, și de aceea mă rog de **M. Ta**, să-mi dai voie, ca eu însumi să îndeplinesc sentința.

— Cum! — esclamá Sultanul — tu voesc a înlocui pe călau, tu însuți voesc a tăia mâna tatălui tđu!

— Da... — Dér iubirea față de tatăl tđu? — Aceea s'a stins în urma crimei ce voia să comită.

Sultanul părea ne înduplecat; în fine ca și când s'ar fi decis repede, după-ce îl fixă cu privirea, ăise:

— Fie, voiú de ordin... dér poruncesc ca tu însuți să aduci mâna tatălui tđu.

După-ce se depărtă **Mehemet**, Sultanul isbucni în cuvintele:

— Étă ce face din fiu dorul după mărire.

În ziua următoare fiul lui **Mehemet Ali** se prezentă înainte Sultanului. Era palid ca mórtea și parcă abia se țin pe picioare.

— Ei? — întrăbă împératul.

— Sentința e executată, Maiestate!

Și întinse în tăcere împératului o mână încă sângerândă.

— Nemernicule! esclamá stăpânul musulmanilor... Tu ai gândit că îți arăți recunoștința și fidelitatea pentru binefacerile mele, săvirșind o atare faptă, care e egală cu uciderea de tată; tu ai călcat în picioare iubirea fască, numai ca să-ți veđi realizate planurile tale de mărire. Dér aceste planuri s'au risipit pentru tot-deuna; bunăvoința, ce de atâtea ori o am arătat față de tine, a încetat și locul ei l'a ocupat disprețul. Și fiind-că nu voesc, ca o atare faptă scărbóasă să rămână nepedepsită, te condamn la temnița pe viață. Soldați, prindeți pe omul acesta, legați-i mâinile și-l duceți în închisóre.

Mehemet nu grăi nici un cuvânt, dér două lacrimi mari i-se iviră în ochi și-i alunecară pe față. Când se apropiară de el soldații, ca să-l lege, unul îl apucă de

mâna stângă, care era ascunsă sub caftan, însă cu un strigăt de gróză făcu căți-va pași îndéret. Brațul stâng era învălit în bucați de pânză pline de sânge și-i lipsea partea aceea cu degetele.

Acum Sultanul pricepuse tot. **Mehemet** numai de aceea ceru grație de la el, ca să cruce de pedépsă pe tatăl său, taindu-și mâna sa proprie. Mâna, care o arătase Sultanului, era mâna lui proprie.

— Depărtați-vé, porunci Sultanul soldaților.

După aceea apropiindu-se de tînér ăise:

— Te judecasem greșit, **Mehemet**; trebuia încă să te remunerez. De astăzi înainte esci secretarul meu prim; îl iert pe tatăl tđu și ordon, ca în amintirea iubirei tale fiesci, să se pună pe casa tatălui tđu o lespede de marmoră négră cu o mână aurită...

Étă istorióra mânei tăiate, pe care o veđu-și mai nainte, ăise dragomanul meu, — și la cuvintele aceste goli a un-spredecea césăcu de cafea.

Trad. de B. O. C.

La societatea „Petru Maior“ din Budapesta a ținut d-l Horia P. Petrescu o frumoasă conferență asupra poeziilor postume ale lui Eminescu.

„Un sub-locotenent vrednic de laudă.“ De la foile ungueresci în timpul din urmă cam rar se audelaudă, când e vorba de ofițerii armatei comune. Cu atât mai mult ne surprinde ceea ce scrie sub titlul de mai sus ȋiarul „Székelység“ din M.-Oșor-dei. Etă ce scrie ȋiarul sęcuiesc în numărul de la 1 Decemvrie:

„Cu posta de astăđi primirăm la redacție scrisoarea de mai jos, pe care — fiind o adevărată raritate — o publicăm cu plăcere exprimându-ne tot-odată dorința, ca să dea Dumneșeu, ca soldații să aibă cât mai des ocașiune a scrie în chipul acesta despre superiorii lor. Etă ce conține scrisoarea:

„D-l Aron Scuiu, vrednicul sub-locotenent de la regimentul de infanterie Nr. 62, compania 8, plecând din mijlocul nostru la Sibiu, ca practicant de auditor militar, în ȋiua de 29 Noemvrie cu lacrimi și-a luat rămas bun de la feciorii companiei sale, îndemnându-i printr'o cuvântare însufletitoare la împlinirea conștientă a datorităilor. Feciorii companiei l'au însoțit pe domnul sublocotenent plângând și mulțumindu-i pentru bunătatea și protecția, în care i-a împărtășit pe toți fără deosebire de naționalitate. Feciorii au pierdut în domnul sub-locotenent pe un părinte bun și drept.“

Scrisoarea era iscălită: „Feciorii din compania 8 a regimentului 62 de infanterie“.

Unde duce dușmănia. În hotarul comunei Vălișoara, comitatul Hunedorei, a fost găsit mort alaltă-eri Moise Aron, agricultor cunoscut ca om cu stare bună materială. Cine l'o fi ucis? se întrebau omenii și toți diceau, că nimeni altul nu l'a putut omorî, fără numai Alesandru Neamțu, cu care trăia în mare dușmănie. Acesta a fost în adevăr arestat și a mărturisit, că el a fost acela, care a săvârșit omorul. Lucrul s'a petrecut așa, că Neamțu a aprins întâi casa și șura dușmanului său. Moise vădând, că-i ard acarele, numai decât a bănuit, că nimeni altul n'a putut să-i facă acésta, decât Neamțu și s'a luat pe drum, în nădejdea, că îl va ajunge. În adevăr l'a și ajuns, dér Neamțu s'a ridicat asupra lui Moise cu sęcurea și l'a lovit în cap lăsându-l mort pe loc. — Jandarmii l'au arestat și dus la temniță, unde își așteptă pedepsa pentru înfrătorele sale fapte.

O tragedie înflorătoare aflată prin telegraf. La serviciul postal central din New-York suna aparatul telegrafic. Când telegrafistul începă a ceti cuvintele însemnate pe banda de hărtie, rămase încrămenit. De la o stație vecină se anunța următoarele: — În vre-uu chip... ajutor... mor. M'au împușcat prin geam... Capul... mo... Altceva nu era pe ruleta de hărtie. Telegrafistul newyorchez, desperat a chemat la aparat pe colegul său de la stația vecină: în zadar, n'a primit răspuns. Imediat a înșciințat pe șef și împreună au cerut deslășiri de la stația de unde sosise scrierea enigmatică: éráși nici un răspuns. În grabă au pornit un tren special la stația vecină; pe funcționar l'au aflat cu capul străpuns de un glonte, răsturnat pe masa de scris. Hoții călcaseră stația; casa de bani era golă.

Curs de muzică pentru dirigenții de coruri. D-l I. Vidu din Lugos, cu începere de la 15 Dec. 1903 st. v. până la 1 Februarie 1904 vechi, va ȋine un curs pentru dirigenții de coruri. Acei cari voesc ca să urmeze la acest curs: 1) Au ca să anunțe d-lui Vidu cel mult până în 10 Dec. a. c. st. v. 5) De-odată cu anunțarea au să alătore și taxa de instruire care e de 30 cor. (trei-deci corone pe întreg periodul). 3) Afară de orele de teorie, sunt obligați a asista la probele de sęcă ale Reuniunii române de muzică din loc; ér cu ocașiunea sęcărilor de Crăciun, Anul nou și Boboteză, — când funcționează corul complet al Reuniunii, — dintre cercetătorii cursului, nici unul n'are permisia a lipsi de la serviciile divine. 4) Pentru informatii mai detaliate, a se adresa către d-l Ioan Vidu, învățator în Lugos (Krássó-Szörény m.)

Episcopul Mailath în Brașov. Vineri d. m. la orele 2 episcopul rom. cat. contele Majlath a sosit la Brașov și a venit drumul de 2 kilometri de la gară până în oraș — pe jos, de sigur un lucru mai văduț în ȋilele noastre la un episcop. Episcopul a adus cu sine de la Roma o cruce ca decorație pentru d-l Verzar, care ca episcop și-a căștigat merite pentru comunitatea catolică. Duminică la orele 11 va fi predarea crucii. — Episcopul va predica și va asculta aici mărturisiri, mai ales de la bărbați.

Expoziția de mașini din muzeul tehnologic reg. ung. din Budapesta: Ministrul de comerțu dă tuturor măștilor, calfelor și ucenicilor, cari doresc să viziteze acésta expoziție, favorul de a călătorii cu bilet de jumătate pe clasa III, ér pe cl. II cu bilet de clasa III, ér camera comercială din loc, prin hartia sa Nr. 2405 1903 din 12 Nov. adresată „Asociației pentru sprijinirea învățăoșilor și sod. rom. în Brașov“ se ofere a suporta spesele de călătorie pe clasa III tour și retour pentru cei sęcaci și cari merită a fi ajutamați.

Fiul unui primar — falsificator de monede. „S. D. T.“ sub titlul „Un sas falsificator de monede“ reproduce după „P. L.“ următoarea scire: „În comuna Vermeș, comitatul Bistrița-Năsăud, jandarmii au descoperit în pivnița primarului Broser o mașină, care servea la fabricația monedelor de cincă corone. Primarul cunoscut ca om cinstit nu scia nimica, ér cu fabricația se ocupa fiul său, care a fost arestat și transportat la Bistrița. Un complice al lui a fugit. Jandarmii sunt pe urma lui.“

Sfârșitul unei vieți sbuciumate. În spitalul din Kassel (Germania) a murit ȋilele acestea baronul Brackel care fusese odinioară ofiter în garda nobilă a papei, după aceea întră în serviciul lui Napoleon și participă la expediția mexicană. Aici întrând în serviciul împăratului Maximilian avansă până la gradul de locotenent-colonel. După executarea împăratului, baronul și-a încheiat cariera militară și a trăit dând lecții de limbă și scriind pe la ȋiare.

Ajutor de notar — defraudant. Se scire din Oradea: Ajutorul de notar Darabant Ödön, cunoscut în tot comitatul Bihorului ca om elegant și cu maniere alese, a defraudat nisce sume de bani din comuna Barand și pe urmă a dispărut. Gendarmii l'au prins însă în Bököny și l'au predat tribunalului din Oradea, unde a fost pus în arest preventiv.

Domnele și guvernul Spaniol. O luptă ciudată s'a început între domnele și guvernul din Madrid și se pôte întâmpla foarte ușor ca acest conflict să se termine cu căderea guvernului. Guvernul spaniol a dat un ordin ȋilele trecute, prin care interȋicea damelor să între în teatre cu pălăriile pe cap. Conform ordinului ministerial damele nu pot purta pălării nici chiar în lođi. Decisiunea acésta a ministeriului a mâniat în mod ne mai pomenit pe damele Madridului. Ele au ȋinut adunări de protestare, n'au voit să se supună decisiunii luate de guvern și în teatre s'au iscat re-plăceri între domne și omenii stăpânirii, cari voiau să îndeplinească ordinul de sus. În urma acestor neajunsuri domnele — după cum se telegrafază din Madrid — au trimis imediat o deputație la Rege. Deputațiunea domnelor n'a cerut retragerea ordinului, ci a cerut imediat concedierea guvernului. Tinerul rege a primit delegația domnelor cu multă afabilitate și a amănat pentru câteva ȋile răspunsul său.

Condamnarea Bulgarilor atentatorii din Constantinople. Tribunalul special instituit la Adrianopol a judecat pe bulgarii acușați de atentate cu dinamită contra drumului de fer. Tribunalul a condamnat pe 20 la mörte, 2 la muncă silnică pe viață, 25 la închisore pe termen de 3—15 ani și pe 12 i-a achitat.

Se caută un adjunct notarial cu praxă completă în afacerile notariale. A

se adresa la George Taflan, not., Király-halma, (Nagy-Kükülő m.)

Concerte. Joi în 10 Decemvrie st. n. societatea filarmonică din loc va da în sala cea mare Redutei un concert cu un program foarte interesant, (Serata Berlioz.) Atragem deci deosebita atențiune a On. public musical român din localitate și împrejurime asupra acestui concert, care promise a fi unul din cele mai reușite. Bilete de intrare se capătă la librăria d-lui H. Zeidner și sęcra la cassă cu prețurile de pe afișe. Tot acolo se pot fac și abonamente anuale pentru 3 concerte cu prețul de 5 corone pentru un loc de ședut Parchet I.

— **Musica comunală** a orașului Brașov va da în sęcra de 6 Decemvrie în sala hotelului „Europa“ un concert de novități și soliști sub conducerea personală a dirigentului Max Krause. Din variatul program relevăm punctul 3: „Fantasie românească“ pentru violină (d-l măestru de concerte Hohenberger) de Caudella (nouă). — Inceputul la orele 8. Intrarea 60 bani.

Care farmacie va fi deschisă? Duminică în 6 Decemvrie va fi deschisă după amieză numai farmacia d-lui Ferd. Jekelius, „La speranța“ — în str. Porții.

La restaurantul de la Gewerbeverein se va da Duminică, în 6 Decemvrie sęcra reprezentație cu lampa rotativă ne mai văduță aici. Intrarea liberă.

Impiedecarea bōlelor la copii se face prin aceea, ca copiii să aibă un organism tare, care să reziste influențelor bolnăvicioșe. Acésta se pôte obține decă se dă copiilor ierna untură de peșce, și spre acest scop se recomandă untura de peșce a lui Zoltan care n'are gust său miros neplăcut, e ușor de mistuit și foarte nutritore. O sticlă 2 cor. în tōte farmaciile cele mai mari.

Prima reuniune pentru înzestrarea fetelor și copiilor fondată în anul 1863 în Budapesta VI Terézkorút 40—42. În luna lui Noemvrie au încurs oferte de asigurare 1.834.700 cor. și s'au estradat contracte noue de asigurare de 1.607.000 cor. În contul asigurărilor s'au plătit 55.830 cor. 47 bani. De la 1 Ianuarie 1903 până la 30 Noemvrie s'au estradat contracte de asigurări noue de 13.565.600 cor. și a plătit asigurări 760.951 cor. 73 bani. Institutul se ocupa cu tot felul de asigurări în condițiile și tarifele cele mai ieftine.

De la Cluși.

(Picnicul studenților universitari.)

Cluși, Decemvrie 1903.

În 26 Nov. st. n. a avut loc în localul Redutei orășenești petrecerea cu dans a tinerimel universitare române din loc.

A fost o petrecere animată, reușită în tōtă privința. În Cluși, centrul românescului Ardeal și cuibul șovinismului ungueresc, — se dau de altcum petreceri romănesci vestite; cari pe lângă aceea, că ridică vaza românismului la Cluși — au aprōpe tot-déuna și rezultat material. Scopul Picnicului e ajutorarea tinerilor lipsiți de mijloce. Tinerii și-au dat silința să facă cunoscut între Românii scopul lor — și acéștia la rândul lor au contribuit răscumpărându-și invitarea — ori participând la petrecere. Familia binecunoscutilor Mecenați români a nobililor de Mocsonyi — care așa de multe-ori a dat dovadă grijei ce o pōrtă în educarea tinerelor generații — a făcut o contribuție de o sută corone.

La joc a cântat capela militară a regim. 51. Aceștia, pôte — este a i-se mulțami faptul, că au participat și oficerii de la armata comună — vre-o 15 la număr.

În amintire mi-au rămas — și'n fuga condeiului însemn următoarele dame ce au participat: d-șoara Virginia Gall și d-na din Sęcuiș, d-șorele Hossu, Elena și Alexandrina, din Cluși și d-șoara Iosefina Glodariu, d-șoara Tili Filipan și dōmna din Năsăud, d-șorele Podobă din loc și d-șoara Pandrea cu d-na, d-șoara Măriora Pop și Viorica din Bistrița cu d-na și d-șoara Miți Lupan, d-șorele Motta și d-na din Cluși, d-ra Leotina Moga și d-na din Apahida,

d-șoara Pop din Morlaca și dōmna, domnișoara Emi Iacobescu, Vereșmort. d-șoara Melanie Moldovan, d-ra Nina Ilasievici și d-na — Brașov — d-na Mészáros, Turda d-șorele Nosa din Trestia (Solnoc Dobăca) d-șoara Nemeș și Beti d-șoara Negruț din Cluși-Manăștur d-șoara Selăgian și Lăpușan, d-șoara Magdalena Șimon, d-na Ranta Buticescu și altele cari au contribuit la succesul petrecerei.

ÉR dintre domni au observat pe d-l adv. Dr. Ramonțai Gherla, Dr. Am. Frăncu adv. loc., Dr. Alex. de Vajda Voievod cu drăgălașa dōmnă, Dr. Poruț Victor adv. loc., M. O. D. Ioan Pop, protopop Morlaca, Dr. I. Popescu Reghinul săsesc, Dr. George Ilea adv. loco cu dōmna, Dr. St. Morariu adv. loco și d-na, M. O. D. Dr. E. Dăianu protopop Cluși, Dr. George Pătăcean cand. de adv. Turda, Dr. Ioan de Vajda Voievod d-nul Mihail Nemeș, d-l A. Giurgiu compt. la Economul Cluși, d-l Ant. Măndea, d-l Ioan Gall și alții.

Venitul curat să urcă la suma de circa o sută și cincăzeci corone, cari se vor folosi spro scopul numit.

Niță.

Pustiirea prin foc a unei comune române.

Despre îngrozitorul foc care a pustiit comuna Balomir și a prefăcut în cenușe multe case și clădiri în alte patru comune române din jurul Hațegului ni-se raporteză următoarele:

Hațeg, 4 Decemvrie n. 1903.

În decurs de 5 ȋile a bătut aici un vânt îngrozitor, care a adus peste satele Bretia, Demsuș, Nalaț-Vad, Paroș și Balomir cea mai mare miserie. Aceste cincă sate romănesci au fost lovite de-o mare nenorocire, au fost parte din ele distruse, mistuite de foc. — Mai ales comuna Balomir, situată între 2 dealuri, a fost cu totul mistuită de îngrozitorul flacări, așa că astăđi nici urmă nu se mai cunōșce, că a fost odată acolo un sat, decă cele patru case, ce au scăpat ca prin minune, fiind mai la înălțime și la mai mare distanță situate, nu ar dovedi tristul cas.

Multe vite, oi, porci, nutreț, bucate, și, ce e mai trist, șapte vieți de femei au fost prefăcute de flacări — în scrum.

ȋi vine să plângă, când veđi pe acei omeni scăpați cu viața, cari odinioară, după o muncă de o viață întrăgă, au ajuns la bine și tignă, îi veđi astăđi că au luat băta și umblă pe la ușile creștinilor, ca simpli cerșitori după milă.

Am luat inițiativa, ca să se facă o colecță în favōrea nenorociților, care s'a și început din partea primarului. S'au încasat până acum cam peste una mieie florini și ceva cereale. Însă cu acéșta sumă e greu să îndulcesci pe acei mulți nenorociți, cari în cap de érnă sunt amenințați să mōră de fōme și frig prin șanțuri și pe drumuri, ne mai având alt adăpost, decât cerul liber.

La Bretia au ars 15 case cu tōte edificile economice, 4 boi, vaci, porci, 15 oi. La Paroș au ars 7 case și tōte edificile economice, nutreț și bucatele omenilor.

La Nalaț-Vad 3 case, și la Demsuș 2 case dimpreună cu tot ce era în jurul lor.

Etă în scurte cuvinte outreerătore nenorocire ce a ajuns satele romănesci din jurul Hațegului mai sus amintite.

Astăđi, Vineri, după o paușă de o ȋi, a început vântul éráși cu vehemență a sufla, încât te enervază și te face cu totul indispus. Altcum avem un timp de primăvară cald, ceea ceea ce este încă un noroc pentru bieții omeni păgubiți.

V.

Descrierea de mai sus a catastrofei ce a ajuns amintitele comune române din comitatul Unedōrii vorbesce destul de convingător și trebuie să misce inima Românului și creștinului adevărat.

Suntem siguri, că se vor afla pretutindeni Români, cărora li-se va face milă de nenorocirii țeranilor români de pe câmpia de odinioară a Sarmisegetusei și a cărora caritate le va întinde mână de ajutor.

De aceea Redacțiunea „Gazetei Transilvaniei“ este gata de a primi oferte binevoitoare de ori și unde în favorul nenorociților, pe care le va publica și le va trimite la destinațiunea lor.

ULTIME SCIRI

Budapesta, 5 Decembrie. Partidul koșutist a primit cu majoritate de voturi propunerea președintelui, de a înceta cu obstrucțiunea.

Literatură.

România musicală, revistă de artă și literatură, cea mai veche dintre toate publicațiile periodice artistice, are deja XIV ani de existență neîntreruptă și de luptă aprigă pentru propășirea muzicii în țară. Director Constantin M. Cordoneanu; redactor-șef Iuliu I. Roșca. Apare de două ori pe lună. Redacția și administrația în București, str. Olteni Nr. 46. Abonamentul simplu pe an, 12 lei, 6 lei cu premii în valoare de 20 lei, pe an 22 lei. Pentru preșii rurali și învățători, lei 8 fără premii și 18 cu premii, pe an. Nr. 19 de la 15 Noembrie, a apărut cu următorul sumar bogat instructiv și variat: Teatrul în timpul zilei. — Cronică musicală: Concertul d-lui R. de Herter, de Gog-giu; Concertul tenorului Bocu, de Pepe și Babac; Concertele lui Florizel de Reuter, de Emp. — Cronică teatrală: Teatrul Național, de Rola; Opera de Refa. — Corespondențe: Leipzig. În jurul unui anunț. Moravuri germane, de Gen; New-York: Concertul Aselinei Patti Alte concerte de senzație. Stagiunea de operă, d-l de Berendey, de Al. Reis. — Sciri scurte: Din străinătate; Din țară.

Musică.

A apărut:

a) *Marșul lui Iancu*

b) *Haiduții frați*...! corul bărbătesc de I. Vidu Lugoșiu 1903. De vânzare la „Tipografia și librăria diecesană“ în Caransebeș. Prețul 1 cor 50 bani.

Colecțiune de cântece și cântări bisericesti pentru școlile populare de N. Stoicovici. Partea a II-a cântece și cântări bisericesti în două voci pentru anul IV de școală. Prețul 60 bani. Editura librăriei Ciurcu, Brașov.

Din compozițiunile pline de melodii românești ale mult regretatului comtoidoeromân Ciprian Porumbescu, tipărite și pesat în edițiunile populare de d-na Mariora Rațiu născută Porumbescu, se află de vânzare la Tipografia noastră următoarele piese:

„Imn de urare“ cu două voci, „Hora Prahovei“, „A cădută o rază lină“ cu voce, „Fluturas de noapte“ polcă, „Frunză verde mărgărit“ cânt popular, „Pe câmpurile Stup; cei“ polcă mazarca, „Fata popii“ cânt popular. Fiecare bucată costă 50 b. plus 10 bani porto. „Basmă Iașene“ vals, 1 cor. 50 b plus 10 bani porto. „Potpouriu“ din opereta „Crai nou“ 3 cor. și Overtura din opereta „Crai nou“ 1 cor. 50 bani plus 10 bani porto.

„O roșă vestejită“ cu text nemțesc după Heine și românesc de Matilda Cugler-Poni pentru voce și pian. Prețul 1 cor. plus 5 bani porto.

„O sără la stână“ idilă pentru piano. Prețul 1 cor. plus 5 bani porto.

„Balada“ pentru violină cu acompaniament de pian, Prețul 1 cor. 25 fil. plus 5 bani porto.

Nordenskjöld și regele Oscar.

Înainte de asta cu doi ani s'a făcut din Suedia o expediție pe mare sub conducerea bărbatului învățat Nordenskjöld. Scopul expediției a fost să pătrundă până în ghieturile vecinice ale polului de sud al pământului. Mult timp nu s'a auzit nimic despre această expediție și mulți credeau, că omenii cari au luat parte la ea au perit. Dilele acestea regele Oscar II al Suediei a primit de la Nordenskjöld o telegramă de următorul conținut:

Expedițiunea antarctică se întorcea spre Buenos-Ayres cu vaporul *Uruguay*, care este proprietatea guvernului argentin. În timpul iernei, care a ținut 20 de luni s'au făcut observațiunile complete și numeroase colecțiuni mai ales vegetale și de animale fosile. S'au făcut mai multe explorațiuni cu sania. Cea mai lungă a fost de 700 kilometri. S'a explorat pământul regelui Oscar și s'a descoperit un canal la partea de sud a insulei Had-dington. Vaporul „Antartic“ în drumul spre casă a fost încunjurat de nisce ghietură uriașă și a fost sdrobot. Personalul însă a scăpat și după o călătorie de 16 zile s'a adăpostit într-o colibă de piatră, unde a iernat. — Partea cea mai mare a colecțiilor s'a pierdut cu ocașiunea naufragiului. Marinarul Vennersgard a murit. Ceilalți trăesc cu toții și sunt sănătoși.

Telegrama acesta a lui Nordenskjöld a fost cetită la ordinul regelui în ședința societății de antropologie și geografie din Stockholm. Membrii adunați au primit cu aplauze prelungite soirea îmbucurătoare, că știința, cu totă pierderea colecțiilor va câștiga enorm prin observațiunile curajosului Nordenskjöld și a tovarășilor săi.

Dare de seamă și mulțumire publică.

Despărțământul Blășiului al Asociațiunii în anul acesta s'a ținut adunarea în 27 Septembrie a. c. în comuna Cergăul-mare.

Cu această ocașiune s'a dat și o petrecere, care a succedat foarte bine. La această petrecere au intrat 97 corone 10 bani, dintre cari subtragând speșele în suma de 59 cor. 30 bani, rămâne venit curat 37 cor. 80 bani, cari împărțindu-se în două părți egale 18 cor. 90 bani s'au transpus cassarului despărțământului Blășiului al Asociațiunii în favorul despărț., 6 cor. 90 bani și senatului școlar parochial din loc în favorul școlii.

La această petrecere au binevoit a contribui cu suma peste taxă următorii domni:

Dr. Laurențiu Nestor adv. Blășiului 3 cor. Justin Nestor cand. de adv. Blășiului Jacob Popa cancel. metrop. Blășiului, Ioan Gherman prof. pens. Blășiului, Dr. Ioan Rațiu prof. Blășiului, Familia Deac, preot Roșia de Săcaș Patriciu Marcu, preot în Păuca, Simonfi Alajos protopreot Blășiului, Traian Erdeli iurist Blășiului, Dr. A. Chețianu prof. Blășiului, Cornel Ordace cand. de adv. Blășiului Eugen Munteanu cand. de adv. Blășiului Victor Maior cand. de notar Blășiului, câte 1 cor.

Traian Streja Blășiului 50 bani A. Totolecan 40 bani și Octavian Frățilă ped. abs. Târ 20 bani.

Fără de a participa la petrecere au binevoit a contribui domni: Dobolyi Elemér notar cercual Cenade 10 cor., Iosif Lita v.-prot. Ielod 4 cor.

Primescă prin această marinimozii contribuții cele mai sincere mulțumite din partea senatului școlastic parochial.

Tot în legătură cu acestea se aduc cele mai căldurose mulțumite din partea senatului școlastic și a băieților de școală despărțământului Blășiului al Asociațiunii, pentru-că cu ocașiunea acestei adunări ne-a îmbogățit biblioteca cu un număr frumos de cărți de cetit, promițându-ne și abonarea „Foișorului“ pe seama bibliotecii, — 6 cor. pentru băieții de școală asemenea s'au dăruit mai multe cărți de învățământ.

Cergăul mare, 20 Octombrie 1903.

Demetriu Ban, inv.

cassar.

Petru Isaila,

cassarul senat. școl. ca controlor.

Sucesiunea Regelui Alexandru.

Sunt câteva luni de zile de când Regele Alexandru al Serbiei a fost executat, împreună cu Regina Draga, în palatul lor de la Belgrad.

Morțea lor tragică a emoționat atunci pe toată lumea. De atunci însă a trecut vreme și vremea aruncă lițulul uitării peste toate. Astăzi rar decă se mai vorbește

despre drama sângeroasă de acum câteva luni.

Totuși însă, deschiderea succesiunii asasinatului rege Alexandru redesteaptă întru câțva în mintea cetitorilor amintirea despre nefericitul Șașa.

Multă lume credea la început cum că monarhul Serbiei trebuia să fi lăsat o avere frumoasă; se vorbea de mai multe milioane ce ar fi fost depuse pe la diferite bănci europene. Se vorbea cum că și regina Draga ar fi avut sume considerabile. Avere lăsată de nefericita regină s'a constatat însă că a fost minimă relativ cu ceea ce se închipuia.

Acum, cu începerea lichidării succesiunii regelui Alexandru, se vede cum că și averea Suveranului este cât se poate de mică față de situațiunea unui monarch și față de datoriile pe cari le-a lăsat; căci, în definitiv, nefericitul Alexandru a lăsat o avere de vre-un milion și ceva, dăr în schimb datoriile ce trebuiesc achitate sunt cu mult mai mari; astfel că regina Natalia, mama și mostenitoarea fostului Suveran al Serbiei, va trebui să primescă mai multe datorii ce rămân de plătit, de cât o avere moștenită.

Sucesiunea deschisă, reclamațiunile creditorilor au început să sosescă din toate părțile.

Un secretar particular al regelui Alexandru se presintă ca creditor pentru suma de 19.000 de lei; un diplomat anonim — pentru ce anonimatul decă banii se reclamă? — se presintă pentru suma frumoasă de 350.000 de lei.

Dăr nu este numai atât. Printre creditorii monarchului se presintă și țeranii nu numai persoane de elită, cu poziții înalte. Astfel bună-ora mai mulți țeranii din Dobrina reclamă mai multe mii de lei pentru struguri și fructele cu cari ar fi servit pe regele Alexandru cu ocașiunea unei vizite ce ar fi făcut-o la Dobrina.

Se înțelege reclamațiunea postumă a țeranilor e nostimă și hazlie de tot. Datoria cea mare a nefericitului monarch însă constă în suma de 1.800.000 de lei, pe cari îi reclamă o bancă rusescă. Baniile acestia sunt de pe timpul regelui Milan încă, tatăl regelui Alexandru. Bine înțeles sumele acestea sunt greu de plătit, decă statul nu le-ar primi dintr'un sentiment de respect și de onoare.

În scopul acesta se va vinde yachtul pe care orașul Belgrad îl donase regelui Alexandru; yachtul va fi vândut pe suma de 40.000 de lei. Pentru rest, guvernul a decis ca să răscumpere mobilele din camera de noapte a regelui — camera unde s'a comis crima — de la americanul care oferă suma rotundă de 5.000.000 de lei ca să le expue. Este o tristă și dureroasă succesiune, precum se vede, succesiunea regelui Alexandru.

Rasa vacilor.

Pentru-ca să producem lapte în cantitate mare și de calitate bună, nu este de ajuns ca să dispunem de un număr îndestulător de vaci, căci nu toate vacile dau lapte bun și abundant, trebuie dăr să alegem vacile și să perfecționăm rasa, prin împerecherea rațională și prin îngrijirea lor potrivită. Prin îngrijirea și hrănirea metodică putem, până la un grad oarecare, să crescem producțiunea de lapte chiar la vacile unei rase, care dă mai puțin lapte.

Între vacile mai bogate în lapte, expuse la Hamburg, a predominat rasa de Holstein, precum în general din toate țările. Germania de nord a fost mai bine reprezentată la espozițiune cu tot ce se referă la producțiunea de lapte; s'au vădut și vaci bune de rasă olandeză, naturalizată astăzi în mare parte a Prusiei orientale, ici colo și în provincia Prusiei apusene. Germania de sud a trimis la espozițiune vaci frumoase de rasa Allgau, foarte bine apreciate. Rasele Elvețiană, Simmenthal, Pinzgau, au fost puțin reprezentate. Pe lângă vaci au fost espuse și capre bogate în lapte din Germania și Elveția.

La noi există, după V. Cîrnu-Munteanu mai multe rase de vite bovine, în general

mai bune pentru muncă de cât pentru producere de lapte; în Moldova tipul bușan și cel moldovenesc, cari dau lapte bun, însă în cantitate mică în comparațiune cu rasele străine; în Muntenia tipul de munte cu cap mic și corne mici, bun de lapte, vite de tipul câmpean, mai mari, cari dau mai puțin lapte, tipul de Bărăgan, din județul Ialomița, eșit din corcitură vacilor românești cu tauri aduși de Mocani din Transilvania, vacile de acest tip sunt slabe de lapte. Prin împerecherea vacilor românești cu tauri străini de rasă alasă, se pot cresce vaci bogate în lapte. Asemenea N. Filip, deși admite numai 2 rase de vite bovine românești, rasa de vite mari moldovenesc și cea de vite mici muntenesc, le împarte însă în 4 grupuri séu tipuri: tipul moldovenesc, care dă puțin lapte, 2 câte-odată până la 10 litri pe zi, bogat în unt, într'un timp de lactațiune de 6—7 luni; tipul bușan, vitele moldovenesc mai mici, cu corpul mai scurt, cu mamelele mai puțin dezvoltate, acoperite cu păr, dau puțin lapte; tipul de Ialomița, vaci mocănesci împerechiate cu tauri moldovenesci, vite mari cu cap lung, cu corne lungi în formă de liră, sunt vite bune de muncă, dau însă puțin lapte, mamelele lor fiind puțin dezvoltate; tipul muntenesc, vite mici, cu cap scurt, cu frunte concavă, cu corne scurte, cu mamelele fără păr, bine dezvoltate, câte odată cu sfircur de fiță suplimentare, sunt bune de lapte. Vacile din corcitură rasei moldovenesci cu rasa olandeză, dau lapte abundent când sunt bine hrănite și ținute în grajd; corciturile rasei moldovenesci cu cea de Pinzgau dau lapte puțin. N. Filip recomandă încrucișarea vacilor moldovenesci cu tauri Schwitz și ameliorarea rasei muntenesci prin selecțiune, precum și încrucișarea ei tot cu tauri Schwitz. Din rasele străine, vitele din Allgau se acclimatisează bine la noi, o probă eșemplul de la Peris.

După d. Alexandrescu, vacile românești dau pe an 600 până la cel mult 1000 litri de lapte, vacile românești de munte, mici de statură, dau lapte mai mult până la 10 litri pe zi, însă într'un period scurt de 5—7 săptămâni, și apoi cantitatea laptelui scade. După I. Furtună (Economia vitelor, București 1898), vacile bușane dau 400—600 litri lapte pe an, cele moldovenesci 600—800 litri, cele transilvănene 450—700 litri. Aceste cantități pot cresce prin bună îngrijire și hrănire a vacilor.

De la vitele românești de corcitură cu rase alese străine se dobândesc cantități mai mari de lapte. Unele vite de rasă străină, strămutate din patria lor în altă țară, nu dau tot-deuna în noua lor stațiune aceeași cantitate de lapte și de unt, ca în cea de originea lor, căci și clima jăcă un rol în producțiunea de lapte, astfel vacile olandeze prosperă numai într-o climă umedă pe care o găesc în unele regiuni ale Germaniei de nord. La lăptăria regală Broscent (Suceava), vacile de rasa Pinzgau și corciturile acestei rase aduse din Bucovina dau în termen mediu 1200 litri lapte pe an. Unii lăptari din suburbiile mărginașe ale Bucureștilor au vaci de corcitură cu tauri de rasă străină, cari le dau până la 2000 litri lapte pe an; se găesc la noi și câte o vacă, care dă mai mult. Vacile de rasă pură Olandeză, Allgau, Elvețiană, Simmenthal, Holstein, dau în patria lor cantități de lapte cu mult mai mari de cât vacile românești, de cât vacile de rasă străină pură naturalizate în țară, și de cât corciturile acestora.

Dumbar, directorul institutului de igienă din Hamburg, afirmă că prin îngrijire și prin hrană potrivită se poate dobândi de la o vacă până la 7000 litri lapte pe an, asemenea casuri sunt însă foarte rare și nu este just, ca producțiunea însemnată lunară, pe care o dau unele vaci în timp de 4 până la 7 săptămâni după fătare, să o înmulțim cu 12 și să înregistrăm ca producțiune anuală rezultatul acestei operațiuni aritmetice; mai tot-deuna secrețiunea abundentă de lapte din primul period al alăptării scade treptat.

tor sunt de un efect miraculos asupra dinților. Să lămurim acesta: Când mâncăm un măr, o pară sau un strugure, puterea vitală ce se ascunde în celulele acestor fructe și pe care căldura soarelui a adunat-o acolo, vine în contact cu toți dinții, curăță smalțul și depărtază microbii producători de boală.

Ceea ce se mai împotrivesc acestui prim atac este nimicit prin acidul alcalic al fructelor. Acest acid cu timpul poate dizolva chiar stratele groase de piatră — o substanță calcară, care se formează pe dinți. Smalțul dinților însă este apărat de acțiunea acidului din fructe prin natronul conținut în materia dentară și care are proprietatea de a lega acidele, adică de a le face nevătmătoare.

Acidele sunt răspândite în fructe în doze așa de fine, încât nu pot deveni vătămătoare dinților.

Desvătăți, cum suntem de traiul natural, vom simți poate la începutul unei cure în mod neplăcut acidul fructelor celor cöpte chiar, dör pentru dinți nu este pericol, căci delicatele mucöse ale gurii secretă îndată saliva care formează un înveliș apărător pentru dinții curățiți.

Măncarea de fructe trebuie deci privită ca mijlocul cel mai simplu, cel mai natural și cel mai minunat pentru construcția, păstrarea și curățirea dinților.

200.000 coróne bani gata se poate câștiga cu un los al loteriei de binefacere a tatului, a cărei tragere va fi în 17 Decembrie a. c. Câștiguri sunt 19.382, cu una totală de o jumătate milion bani gata. Având scop filantropic, merită atențiune. Un los costă 4 cor.

Calendarul săptămânei.

NOV. (1903) are 30 zile. BRUMAR.

Zilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dom.	23 S. pr. Amfiloch.	6 2 Adv Nicol.
Luni	24 S. p. Clementep.	7 Ambrosiu
Marti	25 S. m. Ecaterina	8 C. Născ. d. D.
Merc.	26 C. p. Alimpiu	9 Ioachim
Joi	27 S. ap. Iac. și Pers	10 Iudita
Viner	28 S. mart. Stefan	11 Damas pp.
Sâm.	29 S. m. Paramon	12 Otilia

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 4 Dec. 1903

Măsura sau greutatea	Calitatea.	Valuta în	
		Kor.	fil.
1 H. L.	Grâuul cel mai frumos	13	60
"	Grâu mijlociu . . .	12	80
"	Grâu mai slab . . .	12	60
"	Grâu amestecat . . .	9	70
"	Săcară frumoasă. . .	8	60
"	Săcară mijlocie. . .	8	10
"	Orz frumos . . .	7	20
"	Orz mijlociu. . .	7	10
"	Ovăș frumos. . .	5	25
"	Ovăș mijlociu . . .	5	—
"	Cucuruz . . .	8	90
"	Mălaiu (meiță) . . .	8	—
"	Mazăre. . .	15	80
"	Linte . . .	17	—
"	Fasole . . .	12	—
"	Sămēnță de in . . .	15	80
"	Sămēnță de cânepă . . .	7	50
"	Cartofi. . .	2	—
"	Măzărache. . .	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	96
"	Carne de porc . . .	1	12
"	Carne de berbec. . .	—	72
100 kil.	Său de vită prospēt. . .	42	—
"	Său de vită topit. . .	60	—

Tergul de rimători din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 1 Dec. n. de 27,814 capete, la 2 Dec. au intrat 845 capete și au eșit 487 capete rămânând la 3 Dec. n. un număr de 28,212 capete.

Se notăză marfa ungrurească: veche grea dela 116—118 fil. tinără grea dela 121—122 fil., de mijloc dela 121—122 fil. — Sărbescă: grea 122—123 fil., de mijloc 120—121 fil., ușoră 118—119 fil. kilogramui

O prăvălie cu coloniale (Spezerei) ferărie și sticlărie în Năsăud, cu clientela bună, din cauza strămutării domiciliului este de vânzare cu condiții favorabile.

Info-mații la D-nul Iulius Müller în Năsăud. 2—3.1174.

500 fl. plătesc celui ce va durere de dinți, ori îi va mirosi gura, după ce va folosi

apa de dinți

a lui Bartilla, o sticlă 70 bani. (Pentru parhetare 20 filler deosebit)

Erezii A. Bartilla (E. Winkler) VIENA, 19/1., Sommergasse 1.

Să se ceră; retințindena apriat apa de dinți a lui Bartilla. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se poate căpeta, trimiț 7 sticle cu 5 cor. 20 fl. franco; 16 sticle cu 9 cor. franco.

Se capetă în BRAȘOV la farmaciile: V. Roth strada Orfanilor nr. 1, Neustädter piața Franc. Isosif, Jekelius, Obert Blumena.

Salonul de resturi, Strada neagră Nr. 35.

A nu trece cu vederea!

Avem onórea a aduce la cunoștința Onor. public, că

pentru SESONUL de ÉRNĂ a sosit un transport nou de resturi de mărfuri de lănarie din cele mai moderne, pentru rochii de Dame și haine bărbătesci ș. a. ca:

- Mătăsării. Bluse negre și colorate,
- Flanele de calitate foarte fină,
- Stofe de doliu de tóte prețurile,
- Barchent, Flanele de Tennis, numai I-a calitate bună.

Onor. Dame sunt rugate în interesul lor propriu a se edresa în cas de lipsă, cu tótă încrederea la noi, asigurând un serviciu reel cu mărfuri ieftine și solide.

Cu tótă stima

RESCHNER & SCHWARTZ.

Salonul de resturi, Strada neagră Nr. 35.

Tóte accesoriile cu preț foarte ieftin.

Cercetarea liberă fără obligămēt a cumpăra.

„Trompeter von Säkkingen“

Fără instrucție se pot eșecuta 800 piese musicale.

„Houfidal“, „Rakoczyinduló“, „Krampusz esárdás“, „Arva rozsa virágzik“, „A világon a leg-árabb én vagyok“, „A falu rossza“, „Hymnucz“, „Hunyadi László“, și alte circa 800 piese

musicale alese, póte eșecuta imediat ori și cine fără ștudiu său cunoștință de note, pe trompeta nou inventată și frumos ajustată: [1144.]

„TROMBINO“

prin simpla întroducere a notelor. Trombino care pretutindenți au făcut senzație, cu instrucție lesne de înțeles și conspect de cântece costă:

- I. Sortă fină cu 9 tonuri fl. 3.50.
- II. „ „ „ 18 „ 6.50
- Note pentru I. Sortă 20 crucerii.
- „ „ II. „ 40 „

Trimiterea cu rambursă numai dela: **Heinrich Kertész, Wien I. Fleischmarkt 18—159.**

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop

Anunț de licitație.

În 14 și 15 Decembrie st. n. a. c. va vinde cu licitație în localul caii de Zälóge, dela órele 8—11 a. și dela 2—4 óre p. m. obiectele anetate în luna lui Octomvrie și Sept. 1902, până inclusive cu nr. 038—1902, a căror termin a eșpi și nu s'au rescumpărat.

Obiectele care se vor vinde sunt: vavricale, Ciasornice de aur și argint, stele scule de aramă, Cióie, Cositor, flane, haine bărbătesci și femeiesci, Cisme, ste și altele.

Vândarea se face cu bani gata.

Rescumpărarea său înóirea amalelor se póte face numai cu o și inte de licitație.

În ziua vândării cu licitație nu permite nici într'un chip.

Brassó, 18 Noemvrie 1903.

Oficiul casei de amanete din Brașov. (1166)3—3

La prea înalta poruncă a Maiest. Sale Apost. c. și reg. **XXIII. Loterie de stat c. r.** pentru scopuri de binefacere comne militare.

LOTERIA acésta

unică în Austria legal concesionată.

conține: **19.382 câștiguri în bani gata**

Suma totală coróne **512,880.**

Câștigul principal

200.000 Coróne bani gata.

Tragerea urmēză irevocabil la 17 Decemvrie 1903.

Un los costă 4 coróne.

Losuri se capetă la secția loteriilor de stat în Viena III Vordere Zollstrasse 7. Colectanți de loterie, Trafic, la oficiile de dare, poste, telegraf și căi ferate, zarafii etc. Planuri pentru cumpărători gratis.

Losurile se trimit franco.

Dela Direcția c. r. a loteriei.

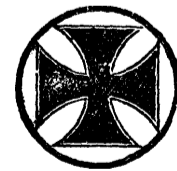
Secția loteriei de stat.

Cruce seu stea duplă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.
Vindecă și invioreză

Nu e mijloc secret.
pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă boala

se da împrejurării. că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunei sângelui, anemie, amețeli, tuituri de ureche, bătaie de inimă, sgărçiri de inimă, asmă, auțul greu, sgărçiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, reoală la mâni și la picioare, reumă, podagră, ischias, uđul în pat, influența, insómnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bóle, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate încurse din tóte părțile lumii, cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte examina aceste a'estate Acel pacient. care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde orice încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis și se confundă cu aparatul „Volta“, de óre-c. „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaris a fost oficiós oprit, fiind nefolositor. pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucii male electro-magnetice o recomandă indeosebi.

Prețul aparatului mare e 6 cor.

Pretul aparatului mic e 4 cor.

folosibil la morburii, cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țēră și streinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V. Strada VADÁSZ 42 A/E. colțul strada Kálmán.

PAGLIANO-SIRUP

Mijloc de curățirea sângelui. Preparat din anul 1838, de Prof. Girolamo Pagliano, FLORENZ, Via Pandolfini, (ITALIA).
 Depositul de trimitere: Farmacia BRACETTI. ALA, Süd-Tirol.

BANCA de asigurare „TRANSSYLVANIA”

intemeiată la anul 1868.
SIBIU, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),
Asigurază în cele mai avantajoase condiții: contra pericolului de incendiu și exploziune, edificiilor de orice fel, mărfuri, mobile, vite și produse economice etc. **asupra vieții omului** în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, pe viață, rente etc. etc.

ASIGURĂRI POPORALE FĂRĂ CERCETARE MEDICALĂ.
 Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de rezervă și de garanție specială, cu finea anului 1900:
1.303,572 corone 15 bani.

Valori asigurate contra incendiului: **72.420,299 corone.** Capitale asigurate asupra vieții: **9.248.543 corone.**

Pentru despăgubiri de incendii **3.003.550 c.** pentru capitale asigurate pe viață **2.738.793 c.**

Oferte și orice informațiuni se pot primi dela: **DIRECȚIUNE** în Sibiu, Strada Cisnădiei Nr. 5, et. I., curtea I., precum și dela subagenții din toate comunele mai mari. 11—30.

Agenturi principale:
 in Arad, Brașov, Cașovia, Clușiu, Timișoara și Făgăraș.

Mare deposit de Pânzărie a lui Benedict Schroll.

FRAȚII ȘIMAY

Brașov, Târgul grăului nr. 3.

Trusouri complete pentru mirese; deposit de **ALBITURI** și **PANZERII** de masă; asortiment bogat de Confecțiuni pentru dame, **articole de modă**, indigene și străine. Se primesc comande pentru **vestminte de dame și bărbați**, care se vor executa cât se poate cu gust, solid și punctual, cu **prețuri moderate.**

Deposit mare de Pânza de Olanda și Pânzături **calitatea cea mai bună.**

Cele mai nouă și mai moderne
 Perdele de dantelă și lână.

Mare asortiment:
 de COVOARE și CUVERTURI.

MAREA BANCRUTĂ!

New-York și Londra n'au lăsat necruțat nici continentul european și **marea fabrică de argintărie** s'a vădit necesită să dăruiască întregii ei deposit în schimbul unei răsplate mici pentru muncă.

Eu sunt împuternicit să îndeplinesc acest mandat.

Eu trimit: prin urmare orî cui, următoarele **fl. 6.60** și adică: obiecte pentru mîca sumă de

- 6 cutite fine de masă cu lamă veritabilă engleză;
- 6 furculițe de argint patent american dintr'o bucată;
- 6 linguri de argint patent american;
- 12 lingurițe de argint pentru cafea patent american;

- 1 lingură de argint pentru supă patent american;
- 1 lingură de argint pentru lapte patent american;
- 6 cești Victoria englezești;
- 2 candelabre de masă;
- 1 strecurătoare pentru ceai;
- 1 zaharniță;
- 42 bucăți la un loc fl. 6.60.

Tote cele **42** de obiecte sus amintite au costat mai înainte fl. 40 și acum se pot cumpăra pe prețul bagatel de **6. fl. 60.**

Argintul patent american este un metal alb, care își păstrează colorea argintului 25 de ani, despre ceea-ce se garantează.

Cea mai bună dovadă, că acest inserat nu e șarlatania, mă simt îndatorat în public, că ori-cine, căruia nu-i convine marfa îi trimit banii înapoi, nimenea însă se nu trecă cu vederea ocasiunea această favorabilă de ași procura această garnitură pompoasă, care cu deosebire se potrivește pentru

Cadouri de nuntă, crăciun și anul nou!
 și în economia casei.

Depou numai la **A. HIRSCHBERG-S**

Telephon Nr. 7114. **Exporthaus von amerik. Patent-Silber-warenfabrik WIEN, II., Rembrandtstrasse 19**

Se trimite în provincia numai cu rambursă postală sau cu trimiterea sumei înainte. Praful de curățit aceste obiecte 10 cr.

Veritabil numai cu marca:

Extras din scrisorile de recunoștință.

Sunt foarte mulțumit cu trimiterea garniturii, și s'îmi mai trimiti încă o garnitură cu fl. 6.60. — Kolozsvár. Exelens Baronin Bánffy.

Sunt foarte mulțumit cu trimiterea garniturii, și s'îmi mai trimiti încă una. Bozovics, Sándor Keresztessy, sup.efect.

Stimate Domnule!

Sunt foarte mulțumit cu garnitura. Mă rog a-i trimite și sóreii mele, baronesei Nyary nasc. de Somogyi, trei asemenea garnituri la Szunto. Baron Julius Nyary.

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-l presenta (în embalagiul original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Aprobat de primele capacități ale cîntecii din Viena.

Prima destilerie de cognac triestină Camis și Stock în Barcola la Triest recomandă

Cognac medicinal

indigen, după sistem francez cu dop de controlă al institutului de analiză al Reun. gen austr. a farmaciștilor din Viena.

0 sticlă cor. 5.—, jum. sticlă cor. 2.60.

Se află de vîndare în toate băcăniile și magazinele de delicatose din Brașov.

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-i presenta (în embalagiul original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Controlă chimică a institutului pentru analiza victualilor și beuturilor aprobat de Institutul cee. reg. ministeriu al interiorului. Viena X, Str. spitalului 31.

De decî ani se întrebuintează cu mare succes contra **soldinei și reumatismului KRIEGER**

REPARATOR

brevetat prin lege.

În spitalul St. Rochus (Búpesta) din 186 casuri, 129 au dobândit deplină însănătoșare.
 1 sticlă mare 2 cor., 1 sticlă mică 1 cor.
 Se capătă în farmacii Se se ferescă de imitații!

Cel mai bun mijloc pentru vindecarea anemiei, lipsa de apetit, galbinare, nervositate și întărirea oopiilor slabi este Preparatul **KRIEGER'S**

Tokajer China - Eisen - Wein.

Calitățile superioare ale acestei beuturi cu gust sunt aprecuate și de consiliu sanitar și minist. de interne au dat învoierea să se recomande. 1 sticlă mare 6.— cor. 1 sticlă mică 3.20 cor.

Mijloc perfect pentru curățirea feței și conservare frumșetei — Efect miraculos e

AKACIA - CRÉME.

Acastă vestită Crémă este nevătămătoare, nu conține nici plumb, nici argint vin, infrumșează și înviorază fața. Brevetată legal. Articol foarte plăcut de dame distinse.

AKACIA - Crema 2 Cor.
 - Pudra 1 „
 - Săpun 1 „

Se capătă la Farmacii,
 dar se se cîră totdeauna
 „Preparatul Krieger's”

Ori-ce econoamă

se poate felicita, dacă considerând sănătatea, cruțarea și gustul cel bun folosește cafeaua Kneipp de maltă a lui Kathreiner. Rugare: La cumpărare să nu se ceară simplu »cafea de maltă«, ci anume numai cafeaua Kneipp de maltă — a lui Kathreiner — și să se primească numai în pachetele originale, a căror iconă e aici alăturată.

Prețul unui pachet 50 fileri.
 Contine 500 grame.

în boane întregi.

Fabricile de cafea de maltă
 München.